

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Иван Стоянов Мерджанов, д.п.,

Директор на Департамента по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт
при Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“, гр. Варна,
член на научно жури, определено със Заповед № Р-109-201/26.04.2021 г.
на Ректора на Медицински университет, гр. Варна

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, специалност „Латински език за медицински цели“ за нуждите на катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт на Медицински университет – Варна, обявен в ДВ бр. 17 /26.02.2021 г.

Като единствен кандидат в конкурса участва Надежда Данова Амуджиева, д.ф., старши преподавател в катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Представените документи са изготвени съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на РБ и Правилника за неговото приложение, а също така и според Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна от 28.01.2021 г.

1. Професионално развитие на кандидата

Старши преподавател Надежда Данова Амуджиева, д.ф. завършва магистратура по Класическа филология през 1993 г. към факултета по класически и нови филологии на СУ „Св. Климент Охридски“, а през 2010 г. завършва с магистърска степен по право във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Завършила е и международна школа по римско право във Варшавския университет. През периода 2016-2017 г. е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Класически и източни езици“ при ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Велико Търново, специалност „Общо и сравнително езиковедие (Класическа филология)“ като защитава докторска степен с дисертация на тема „Терминографски стратегии в обучението по клинична терминология на студентите от медицинските специалности“ през 2017 г. Макар да има две магистратури – по класическа филология и по право - научната и преподавателската дейност на д-р Надежда Амуджиева преминава изцяло в областта класическата филология. Започва професионалната си дейност като асистент по латински и старогръцки език във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ през периода 1993-1996 г., а по-късно от 2001 до 2006 г. преподава латински и старогръцки език във ВСУ „Черноризец Храбър“. От 2007 г. до момента работи като преподавател по латински език и медицинска терминология, а от 2010 г. – старши преподавател – в катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

2. Характеристика на научната и методическата дейност на кандидата

2.1. Общо описание на представените материали

По чл. 126 (1), т. 4 от Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна ст. преп. Надежда Данова Амуджиева, д.ф. е представила на хартиен и електронен носител попълнена стандартизирана електронна справка, доказваща изпълнението на минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Кандидатката е представила също така монография и 2 пълнотекстови публикации в научни списания и сборници извън тези, участващи в доказателствения материал за покриване на минималните изисквания, 8 участия в национални и 12 в международни научни форуми. Цитиранията са общо 5 - в монографии и колективни толове с научно рецензиране.

2.2. Оценка на научните приноси

Научните трудове на ст. преп. Надежда Данова Амуджиева, д.ф. обхващат следните основни направления: 1) клинична терминология; 2) методика на обучението по класически езици; 3) терминология; 4) електронното обучение в областта на медицинската терминология; 5) теория и техника на превода; 6) история на медицината; 7) Римско право и юридически латински език.

С най-голям научен принос се откроява представената монография „**Образно-сетивни названия на клиничните термини от гръцки и латински произход (поглед зад завесата на терминологичното название)**“ (2021). Предложеният от авторката текст отговаря на всички изисквания за монографичен труд, като включва над 215 страници, разпределени в четири глави, 9 фигури и 25 таблица, както и три приложения, представляващи три речника – на терминоелементите, на монолексемните термини и на термините словосъчетания. Впечатляващ е и корпусът на изследвания терминологичен материал, който включва 355 терминологични единици, от които – 56 терминоелемента, 230 лексеми и 69 словосъчетания. Забележителният исторически и филологически анализ на клиничната терминология се базира на задълбоченото проучване на научната литература, намерило своя израз в богатата библиография от над 120 източници, като по-голямата част от тях са чуждестранни издания. Трудът е идентифициран с международен стандартен номер ISBN 978–619–241-144-2 и е публикуван на български език от издателска къща „Стено“– Варна.

Настоящата монография на д-р Надежда Амуджиева представлява сериозен филологически труд в най-добрите традиции на езиковедското изследване, а теоретичните постановки, анализи и изводи имат както познавателно, така и дидактическо значение в областта на академичното преподаване не само на латински език или анатомия, но и на всички клинични дисциплини. В контекста на недостатъчните изследвания относно спецификата на терминологичния помен при клиничните термини в аспекта на неговата информативност доктор Амуджиева си поставя амбициозната цел да систематизира механизмите на терминологичната номинация при образно-сетивните термини. В първа глава авторката проследява възникването, езиковата обусловеност и основните

терминообразователни модели в клиничната терминология, като проследява и жизнения цикъл на клиничните термини, техните функции и социолингвистични параметри. Съществено внимание е отделено на въпроса за информативността в клиничната номинация спрямо новите когнитивни, социокултурни и комуникативни тенденции в развитието на терминологичната наука, а образно-сетивните термини са разгледани като отражение на демократичния и комуникативен характер на терминологията. Във **втора глава** е отделено специално внимание на класификациите на образно-сетивните термини и съответните номинационни техники. Подробно са разгледани и анализирани като номинационни техники метафората с видовете метафорични термини, метонимията с ролята ѝ при образуването на монолексемни термини и сравнението. **Трета глава** на монографията е не само най-голяма по обем, но и представлява изключително подробен и прецизен анализ на възникналите чрез метафора и метонимия образно-сетивни термини. Изследването включва терминоелементите в областта на анатомията, патологичните явления, клиничната практика, диагностиката и хирургията, монолексемните термини, съдържащи образи от различни сфери като природни обекти растителен и животински свят, човек и социум и др., и образно-сетивни словосъчетания с метафоричен или метонимичен елемент. Убедителността на изложението се допълва от големия брой примери, схеми и таблици. В **четвърта глава** изследването се надгражда с представянето на образно-сетивни термини, съдържащи сравнителен елемент, както и спецификата на компаративната конструкция като терминообразователен инструмент. От гледна точка на формално-структурните характеристики сравнителните термини са разгледани като образни съществителни имена, прилагателни имена и словосъчетания с компаративен елемент. В заключение може да се каже, че авторката е успяла да представи характерните особености на клиничната терминология, нейния произход и развитие, съществените терминообразователни модели, функции и потребителски кръг, като същевременно е анализирала задълбочено причините и мотивацията за създаването на термините с образно-сетивни названия и за използването на определени номинационни модели.

Докато в монографичния труд доктор Амуджиева прави изключително задълбочено проучване на терминообразуването в областта на клиничната комуникация, влагайки истинска страст и емоция в опит да стигне до извора на медицинското езиково творчество, до принципите на конструиране на най-ранните термини, в отпечатания като **книга дисертационен труд “Терминографски стратегии в обучението по клинична терминология на студентите от медицинските специалности“** на преден план изпъква дидактическият интерес към терминологията в процеса на преподаване и методиката на обучение по класически езици. Анализирани са богатият теоретико-приложен опит в представянето на клиничната терминология в специализираната учебна литература по медицинска терминология – речници, учебници, учебни тетрадки и е направен сериозен терминографски преглед на медицинските издания в България и чужбина. Важно място в проучването заема систематизирането грешките, които са показателни за трудностите на обучаемите в областта на клиничната терминология. Проучени са затрудненията, потребностите и предложенията на студентите, свързани с изучаването на клиничната терминология. В този труд за първи път в българската терминологична наука е направен

подробен структурно-семантичен анализ на клиничната терминосистема. За първи път в страната е създадената научна основа за подготовка и разработване на учебен латинско-български речник на клиничната терминология и се предлага концепция за учебен речник на клиничната терминосистема.

Пълнотекстовите публикации, представени за разглеждане, са съществена част от научната продукция на кандидатката. В областта на клиничната терминология се открояват статии П. 13 и П. 14 от приложените копия, в които се проучва информативността на терминологичните названия и на видовете образност в тях, предлага се оригинална систематизация на клиничните термини, базирана на начина, по който названията им отразяват определени характеристики от съдържанието на понятието и се анализират епонимните клинични метафори, конструирани на базата на митологична и литературна образност. Интересно е изследването на залегналите в клиничната терминология понятийни и лингвистични грешки, просъществували векове и дори хилядолетия (статия П. 11). Научните интереси на доктор Амуджиева в областта на методиката на обучението по класически езици обхващат широк спектър от специалности – история (П.2), право (П.3, П.6) и медицина. Доктор Амуджиева разчупва традиционната представа за класическите езици като предлага атрактивни неконвенционални средства за обучение, нови похвати за разнообразяване и допълване на учебния процес и включване на литературни творби в обучението по латински език и медицинска (П.5) и юридическа (П. 6.) терминология. Съществен принос представлява разработването на стратегия за формирането на комуникативна компетентност у бъдещите медицински специалисти, с цел формирането умения за подбор на адекватно езиково равнище и подходящи вербални средства при общуването с пациентите (статии П. 8., П. 9.), както и на концепция за активно учене. Специално внимание предизвикват научните и практически разработки на д-р Амуджиева в областта на електронното и онлайн-обучение (П. 10 и П. 12.). Създадени са правила за адаптирането на тестовите задачи към формите на електронното тестиране, както и подходи за използване на инструментариум на *online*-базирани платформи и приложения, като внимание е насочено специално към типологията на задачите и критериите за тяхното класифициране. В областта на теорията и техниката превода на антична литература кандидатката е разработила правила за превода на античните реалии с фокус върху реалиите от различна за автора езикова и културна среда (П. 1.). Част от публикациите е насочена към историята на медицината и проучването на култа към светците лечители въз основа от голям брой извори и научни трудове, както и към възприемането на литературните съчинения като на пълноправни юридически извори, базиращо се на задълбоченото познаване на римското право като социален феномен.

Приносите на кандидатката, постигнати извън тематиката на хабилизационния труд, са в широк спектър на преподавателската и научната работа, като бихме открили следните няколко области:

- 1) За първи път се предлага систематизация на клиничните термини, като се експлицира връзката на названията им с определени характеристики от съдържанието на понятието.
- 2) Научен принос представлява анализът теоретико-приложният опит в представянето на клиничната терминология в специализираната учебна литература по медицинска

терминология и за първи път в българската терминологична наука е направен подробен структурно-семантичен анализ на клиничната терминосистема.

- 3) Нов подход в терминологичната наука е прилагането на социокултурния и комуникативния подход в изследването на клиничната терминология с фокус върху функциите на клиничните термини и за първи път са отчетени *социолингвистичните параметри* на клиничната терминология.
- 4) Оригинална идея в областта на методиката на обучението по латински език за медицински цели е разработването на концепция за активно учене – система от практически правила за ефективна подготовка, съобразени с особеностите на терминологичната материя.
- 5) Важен научен принос представляват изработването на научна основа и практически принципи за е-тестиране по дисциплината Латински език и медицинска терминология, разработването за първи път в страната на система за електронно тестово изпитване по Латински език и медицинска терминология, както и изготвянето на научно-практически проект за създаване на интерактивни упражнения в тези дисциплини.

3. Учебна дейност/ участие в научно-приложни и изследователски проекти.

Съгласно приложените документи доктор Надежда Амуджиева има повече от 27 години преподавателски стаж и е с пълна учебна натовареност от 624 до 864 ч годишен хорариум, който значително надвишава съществуващия норматив. Доктор Амуджиева е участвала в множество национални и международни конференции, конгреси и други научни форуми в страната и чужбина. Освен това непрекъснато работи за повишаване на преподавателската си и научна компетентност, за което свидетелстват представените сертификати. Наукометричните показатели свидетелстват за висока степен на научно-изследователска и преподавателска активност.

4. Заключение

Представените в рецензията научни приноси, сериозна научна работа и активна преподавателска дейност ми дават основание да гласувам за избирането на старши преподавател Надежда Данова Амуджиева д.ф. на академичната длъжност „доцент“ в катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, специалност „Латински език за медицински цели“.

02.06.2021 г.

Изготвил рецензията:

Проф. Иван Мерджанов, д.п.

